



PIŠE: SONJA BISERKO

IZNUĐENI NAPREDAK

Ako je ceniti sadašnju vladu po ostvarenim rezultatima, ona je još uvek na početku mandata, iako je od njenog konstituisanja prošlo godinu dana. Izostao je sistematski i institucionalni pristup rešavanju problema, posebno kad je reč o korupciji. Dramatična posledica je, da je Srbija pred kolapsom.

I Slobodan Milošević je svojevremeno mobilisao mase na jeftinim populističkim obećanjima, a vremenom je naciju prikovao za zločin i kriminal. Naprednjaci su preko navodne borbe protiv korupcije popularizovali potpredsednika Vlade Aleksandra Vučića, što je i bio glavni cilj za slučaj da se opredele za vanredne izbore. Zbog toga su koalicioni partneri stalno izloženi kritici, jer bi eventualni izbori trebalo da ustoliče naprednjake na vlasti bez ijednog partnera za narednih deset godina. To su njihove kalkulacije. Objektivno, njihov rok trajanja će postati problematičan onog trenutka kada građani shvate da je korupcija način življenja u Srbiji i da od navodne borbe protiv korupcije nema ništa. Za obračun sa njom neophodno je mnogo toga, a pre svega - kredibilitet onih koji su nosioci kampanje protiv korupcije. Osim toga aktuelna vlada nije ništa uradila. Trend urušavanja je nastavljen u svim sferama, od kulture, zdravstva, do privrede, obrazovanja... Mediji dodatno banalizuju atmosferu i sluđuju građane. Pri tome, primitivizam i antiintelektualizam podilaze najnižim instiktima.

Zato je dobijanje datuma za otvaranje pristupnih pregovora za članstvo u Evropskoj uniji (EU) jedini način da se izbegne totalni raspad sistema. Dobijanje datuma u ovom trenutku je od suštinskog značaja, jer stavlja Srbiju u drugačiji politički kontekst i definitivno profilise njenu evropsku perspektivu. Takođe, Srbija se stavlja na kolosek sa koga više nema povratka. Vremenom će pregovori biti i dobar katalizator za oživljavanje potencijala Srbije, ali i garancija kakve-takve stabilnosti za strane investitore.

Nažalost, tek će pregovori pokazati koliki je suštinski otpor evropeizaciji Srbije. Međutim, bez tog iskoraka prema EU, Srbija ostaje izolovana, urušena i, po stabilnost regiona problematičan prostor.

Zemlja je bila u sličnoj situaciji neposredno nakon NATO intervencije. Bez svesrdne podrške Zapada, Srbija bi tada završila u anarhiji. Nakon više od deset godina, uz svu podršku koju je dobila i mogućnosti koje je uglavnom propustila, Srbija nije uspela da se izbori sa Miloševićevim nasleđem i postigne politički konsenzus o budućnosti Srbije. U prvom redu zbog toga što nije odustala od svojih aspiracija u region, ali i zbog katasrofalnog upravljanja zemljom. Njena percepcija međunarodnih okolnosti uglavnom je bila pogrešna i bazirala se na proceni da se EU raspada, da SAD slabe i da Rusija ponovo postaje vodeća svetska sila.

Zbog toga je i kosovsko pitanje tako dugo ostalo na dnevnom redu, jer je prevladavalo uverenje da će vreme učiniti svoje, odnosno da će neminovno doći do podele Kosova, što bi istovremeno uspostavilo predsedan za definitivno rasturanje Bosne.

Stvari su se ipak promenile. Doduše, EU nije uspela da stabilizuje Bosnu, ali je definitivno odlučila da nema podele Kosova. Zato sadašnja vlada i nema drugog izbora osim da odustane od njega, ali ovog puta da bi dobila datum za pregovore sa EU. Datum je postao magična formula koja, u kalkulacijama aktuelne Vlade rešava i njen opstanak i njenu budućnost.

Farsično samopromovisanje prvog potpredsednika Vlade u novu ulogu velikog Evropejca deluje neubedljivo posebno zbog toga što je na unutrašnjem planu vidljiva njegova želja za što većom koncentracijom vlasti. Možda nije neobično da jedan naprednjak, ili bilo ko drugi teži ka tome, ali je, posle svog iskustva u poslednjih četvrt stoleća neobično da cela Srbija

ponovo teži bespogovornom vođi. Još je neobično je što taj vođa uživa i podršku upravo onih koji su se svojevremeno suprotstavljali Miloševiću.

Aktuelna vlast je svesna dramatične situacije u zemlji, kao i da je EU jedini spas za nju. Okretanje EU je rezultat prinude, a ne ozbiljnog i iskrenog promišljanja o mestu Srbije u regionu i Evropi. Tragično je to što je Srbija do jedinog pravog izbora došla tek onda kada je pala na kolena. To takođe, znači da će pregovori biti složeni i da će Srbija pružiti veliki otpor promenama. Taj otpor je već veoma artikulisan u konzervativnim krugovima. Međutim, on će se manifestovati na svim nivoima i na nivou svakog pojedinca.

Vraćanje Srbije u bilo kakav pravni okvir nakon varvarstva kroz koje je prošla dug je i težak put. Naravno, to podrazumeva i sve ono čemu se Srbija najviše opire - suočavanje sa prošlošću. Oslobođanje Momčila Prešića, Jovice Stanišića i Frenkija Stimatovića ide na ruku tezi da Srbija nije bila u ratu i, posebno naporima srpske elite da marginalizuje odgovornost Srbije za rat i ratne zločine. Ali to je kratkotrajnog karaktera, jer istorijska istina je neumitna i neće zaobići nikoga pa ni pomenutu trojicu „ratnih veterana“.

Miloševićovo nasleđe ostaje veliki teret budućim generacijama. No, nije reč samo o Miloševićevom režimu, jer je podrška njemu bila mnogo šira. Obuhvata sve elite, od političke, vojne, verske, do kulturne, intelektualne...

Suočavanje sa prošlošću je neizbežno, što će pokazati i pregovori sa EU. To je uslov sine qua non bez koga je „normalizacija“ Srbije nemoguća. To će, naravno, pogoditi i aktuelnu političku elitu koja sada moralno arbitrira o svemu. Ta njena moralna neosetljivost naprosto je cinična, ali je još čudnije da su svi zaboravili, ili oprostili Tomislavu Nikoliću ratovanje za Veliku Srbiju ili Vučićevo „volontiranje“ oko Sarajeva, gašenje srpskih medija i mnogo što šta još.

Činjenica da su oni pobedili je realnost koju se ne može ignorisati. Dobro je da upravo naprednjaci i socijalisti stavljaju tačku na velikosrpski san Tomislava Nikolića. Ali, nikako nije dobro što Srbija nema relevantnu opoziciju koja bi osporavala i sprečavala relativizaciju ratnih zločina, kao odgovornost ljudi koji su bili generatori zla. Srbija je izgubila osećaj za dobro i zlo na tom širem planu. Izgubila je moralni minimum neophodan za funkcionisanje bilo kog društva.